

บันทึก

เรื่อง การหักเงินที่นำส่งเข้ากองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง
ออกจากยอดขายก่อนคำนวณค่าตอบแทนให้รัฐบาล
(กรณีบริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด)

กระทรวงอุตสาหกรรมมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ อก.๐๒๐๔/๘๑๓๙ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้พิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับสัญญาระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรม กับบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด โดยมีข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏจากเอกสารที่ส่งมาประกอบการพิจารณาว่า

๑. ในสัญญาเพิ่มเติมต่อจากสัญญาจัดสร้างและประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมัน ฯ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ ระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรม (ซึ่งในสัญญาดังกล่าวเรียกว่า “ผู้อนุญาต”) กับบริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด (ซึ่งในสัญญาดังกล่าวเรียกว่า “ผู้รับอนุญาต”) ได้กำหนดไว้ในข้อ ๗. ข. ว่า “ผู้รับอนุญาตสัญญาว่าจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้อนุญาตทุก ๆ ปี สุดแล้วแต่จำนวนใดจะมากที่สุดในปีนั้น ๆ ตามข้อดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ร้อยละสามสิบของกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากรที่ได้จากการดำเนินกิจการโรงกลั่นน้ำมันในปีนั้น ๆ โดยจะนำจำนวนเงินที่ขาดทุนในปีใด (หากจะมี) มาคิดหักกำไรในปีใด ๆ มิได้ หรือ

(๒) เงินจำนวนเท่ากับร้อยละสองจุดห้า (๒.๕%) ของยอดขายทั้งสิ้นของผลิตภัณฑ์ที่ผู้รับอนุญาตขายได้ในปีนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยหักภาษีสรรพสามิต ภาษีการค้า ที่กำหนดให้เรียกเก็บจากผลิตภัณฑ์นั้นออกจากยอดขายดังกล่าวเสียก่อน หรือ

(๓) เงินจำนวนเท่ากับสิบสองล้านบาทต่อปี”

๒. ในสัญญาว่าด้วยการนำส่งเงินเข้ากองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ ระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมกับบริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด (ซึ่งในสัญญาดังกล่าวเรียกว่า “ผู้ค้าน้ำมัน”) ได้กำหนดไว้ในข้อ ๔ ว่า เมื่อมีการกำหนดราคาสูงสุดสำหรับการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นทุกครั้ง ผู้ค้าน้ำมันจะต้องนำเงินเป็นจำนวนเท่ากับมูลค่าของน้ำมันเชื้อเพลิงคงเหลือสุทธิในราคาที่เพิ่มสุทธิไปมอบให้แก่กระทรวงอุตสาหกรรมภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ราคาสูงสุดสำหรับการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นที่กำหนดขึ้นใหม่ใช้บังคับ และตามข้อ ๕ แห่งสัญญาดังกล่าว กระทรวงอุตสาหกรรมจะเก็บรักษาเงินจำนวนที่ได้รับตามข้อ ๔ ไว้เป็นกองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง โดยจะพิจารณาจ่ายเงินแก่ผู้ค้าน้ำมัน เพื่อชดเชยในการที่ต้องซื้อน้ำมันปิโตรเลียมดิบหรือน้ำมันเชื้อเพลิงในระหว่างที่น้ำมันปิโตรเลียมดิบหรือน้ำมันเชื้อเพลิงที่ซื้อมามีราคาสูงขึ้น และทางราชการยังไม่กำหนดราคาสูงสุดสำหรับการขายน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้นใหม่

๓. กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับแจ้งจากบริษัท ฯ ขอให้พิจารณาอนุมัติให้บริษัท

ำ นำเงินที่ได้นำส่งกระทรวง ำ ตามข้อ ๔ แห่งสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ แล้วนั้น ไปหักจากยอดขายก่อนที่จะคำนวณหาจำนวนเงินที่บริษัท ำ จะต้องจ่ายให้กระทรวง ำ ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ ข้อ ๗ ข.(๒) ซึ่งกระทรวง ำ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเสนอของบริษัท ำ เช่นนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติได้ เพราะสัญญาทั้งสองฉบับได้ทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน จึงขอหารือมาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง และเพื่อเป็นแนวทางให้บริษัท ำ ถือปฏิบัติต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า

(๑) โดยที่สัญญาปี พ.ศ.๒๕๑๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งกองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้น โดยข้อ ๔ แห่งสัญญาดังกล่าวตกลงให้บริษัท ำ ส่งเงินของตนที่ได้มาเป็นพิเศษจากการที่ทางราชการได้กำหนดราคาจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นให้สูงขึ้นเข้าสมทบกองทุนดังกล่าว และตามข้อ ๕ แห่งสัญญาดังกล่าวได้ตกลงกันให้จ่ายเงินจากกองทุน ำ คืนให้แก่บริษัท ำ ในฐานะ “ผู้ค้าน้ำมัน” เพื่อชดเชยกับการที่บริษัท ำ ต้องซื้อน้ำมันปิโตรเลียมดิบหรือน้ำมันเชื้อเพลิงมาในราคาสูงขึ้นกว่าเดิมในขณะที่ทางราชการยังคงกำหนดให้จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นในราคาเดิม วัตถุประสงค์ของสัญญาฉบับนี้จึงเป็นอันละเรื่องกันกับสัญญาปี พ.ศ.๒๕๑๐ กล่าวคือ สัญญาฉบับนี้ ได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของบริษัท ำ เองในฐานะผู้ค้าน้ำมันมิให้ต้องประสบภาวะการขาดทุนในกรณีที่ทางราชการตรึงราคาจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นไว้ในราคาต่ำในขณะที่บริษัท ำ ต้องซื้อน้ำมันปิโตรเลียมดิบหรือน้ำมันเชื้อเพลิงมาในราคาสูงขึ้นและผู้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยตามสัญญาฉบับนี้ คือ “ผู้ค้าน้ำมัน” ไม่ใช่ “ผู้รับอนุญาต” ตามสัญญาปี พ.ศ.๒๕๑๐ ดังนั้น แม้ตามข้อ ๙ ของสัญญาปี พ.ศ.๒๕๑๗ จะมีข้อสัญญาไว้ว่า “ในกรณีที่หมดความจำเป็นที่จะต้องเรียกเก็บเงินเป็นกองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงแล้ว ถ้ามีเงินเหลือจ่ายให้ตกเป็นของแผ่นดิน” ก็ตาม ก็เป็นข้อตกลงในเรื่องเงินกองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ไม่ใช่ตกลงกันให้เอาเงินที่เหลือจ่ายเป็นค่าตอบแทนตามสัญญาปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ดังที่กล่าวมา ในการจ่ายเงินค่าตอบแทนตามสัญญาปี พ.ศ.๒๕๑๐ บริษัท ำ จึงไม่อาจนำจำนวนเงินที่ได้ส่งเข้ากองทุนมาหักออกจากยอดขายได้

(๒) ตามสัญญา ำ ฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ ข้อ ๗ ข.(๒)ที่ว่า “ผู้รับอนุญาตสัญญา ำ จะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้อนุญาต... คือ... (๒) เงินจำนวนเท่ากับร้อยละสองจุดห้า (๒.๕%) ของยอดขายทั้งสิ้นของผลิตภัณฑ์ที่ผู้รับอนุญาตขายได้ในปีนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยหักภาษีสรรพสามิต ภาษีการค้า ที่กำหนดให้เรียกเก็บจากผลิตภัณฑ์นั้นออกจากยอดขายดังกล่าวเสียก่อน...” นั้น โดยที่ “ยอดขาย” เป็นสาระสำคัญในการคิดหาจำนวนเงินที่บริษัท ำ จะต้องจ่ายให้รัฐบาล จึงต้องพิจารณาว่า ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นและบริษัท ำ ที่มีน้ำมันเชื้อเพลิงเหลืออยู่ในขณะนั้นจะคิด “ยอดขาย” สำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงที่เหลืออยู่นั้นอย่างไร ซึ่งในการคิดยอดขายดังกล่าวก็คือราคาที่ขายได้ และเมื่อพิจารณาข้อความในหนังสือของบริษัท ำ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๒ ที่มีไปถึงกระทรวงอุตสาหกรรมว่า “...เป็น

ผลต่างของราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งบริษัท ฯ มีอยู่ในสต็อกในวันที่กระทรวงได้อนุมัติให้ขึ้นราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันแล้วนั้น และบริษัท ฯ ได้ขายไปในราคาซึ่งได้รับอนุมัติใหม่...”แล้ว จะเห็นได้ว่าบริษัท ฯ ได้ยอมรับแล้วว่า บริษัท ฯ ได้ขายน้ำมันที่เหลืออยู่ในสต็อกดังกล่าวไปในราคาใหม่ ดังนั้น น้ำมันในสต็อกจึงต้องคิดตามราคาใหม่ที่ขายได้

(๓) ส่วนเงินที่บริษัท ฯ นำส่งเข้ากองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงตามสัญญา ปี พ.ศ.๒๕๑๗ เงินจำนวนนี้เป็นส่วนหนึ่งของยอดขายของน้ำมันเชื้อเพลิงในสต็อก เพราะเป็นเงินที่บริษัท ฯ ได้รับเพิ่มขึ้นจากการขายในราคาใหม่ การคิดค่าตอบแทนให้รัฐบาลเป็นจำนวน ๒.๕% ของยอดขายตามสัญญา จึงต้องคิดจากเงินจำนวนนี้ด้วย ทั้งนี้ โดยหักภาษีสรรพสามิตและภาษีการค้าที่บริษัท ฯ ได้เสียไปแล้วออกเสียก่อน ซึ่งการหักภาษีสรรพสามิตและภาษีการค้าดังกล่าว ก็ต้องคิดหักจากยอดขายในราคาดังกล่าวนั่นเอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) จึงเห็นว่า ในการคำนวณจำนวนเงินค่าตอบแทนที่บริษัท ฯ จะต้องจ่ายให้รัฐบาลตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ ข้อ ๗ ข.(๒) บริษัท ฯ จะหักเงินที่ได้นำส่งเข้ากองทุนสำหรับรักษาระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ ออกจากยอดขายไม่ได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๒๒